

Sygn. akt I C 887/21

WYROK

1 *W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ*

Dnia 17 czerwca 2022 r.

Sąd Rejonowy w Tczewie I Wydział Cywilny

Przewodniczący Sędzia Anna Ściepuro

Protokolant stażysta Bartosz Janaszek

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2022 r. w Tczewie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A z siedzibą w W.

przeciwko M. J.

o zapłatę

I. oddala powództwo,

II. zasądza od powoda (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz pozwanej M. J. kwotę 917 zł (dziewięćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w sprawie wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sygn. akt C 887/21

UZASADNIENIE

W dniu 08 czerwca 2021 r. powód (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł pozew do tut. Sądu przeciwko M. J. o zapłatę na jego rzecz kwoty 2.738,41 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że wierzytelność dochodzona pozwem wynika z umowy pożyczki z dnia 08 stycznia 2018 r., zawartej przez pozwaną z pożyczkodawcą (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., co do której prawa – po cesji – nabył powód.

Na kwotę dochodzoną pozwem składają się:

- kwota 1.617,69 zł- z tytułu niespłaconego kapitału pożyczki;
- kwota 1.080,80 zł- z tytułu prowizji za udzielenie pożyczki;
- kwota 39,92 zł- z tytułu odsetek umownych naliczonych zgodnie z umową pożyczki;

W dniu 07 października 2021 r. w sprawie wydany został nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, od którego pozwana złożyła skutecznie sprzeciw.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana M. J. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwana podniosła zarzut nieudowodnienia roszczenia, braku legitymacji czynnej powoda oraz zarzut braku podstaw do obciążania pozwanej kwotą prowizji. Pozwana wskazała, że dokonała wpłat tytułem

spląty przedmiotowej pożyczki w łącznej kwocie 4.383,45 zł, natomiast w dalej idącym zakresie koszty pożyczki obejmujące opłatę prowizyjną są określone na nieznajdującym żadnego uzasadnienia poziomie, zatem roszczenie w tym zakresie podlega oddaleniu.

Pozwany w odpowiedzi podtrzymał żądanie w całości. Wskazał, że dodatkowe koszty którymi została obciążona pozwana, nie przekraczają dopuszczalnych maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 03 stycznia 2018 r. pozwana M. J. zawarła z pierwotnym wierzycielem (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. umowę pożyczki gotówkowej o nr (...). Przedmiotem umowy było udzielenie pożyczki w kwocie 4.000 zł na okres od dnia 03 stycznia 2018 r. do 22 lipca 2019 r. Całkowita kwota do zapłaty wynosiła 7.121,88 zł i stanowiła sumę całkowitej kwoty pożyczki oraz całkowitego kosztu pożyczki. Całkowita kwota pożyczki wynosiła 4.000 zł i stanowiła kapitał pożyczki udostępniony pożyczkobiorcy w dniu zawarcia umowy. Kwotę 342,68 zł stanowiły odsetki od kwoty udzielonej pożyczki. Pożyczkobiorcy zobowiązana była dokonać spląty rat pożyczki zgodnie z harmonogramem załączonym do umowy, tj. w 18 ratach w wysokości 395,66 zł (§4 umowy pożyczki).

Pożyczkodawca ponad kwotę odsetek wynoszącą 342,68 zł, obciążył pozwaną kwotą prowizji w wysokości 2.779,20 zł, które pozwana zobowiązana była ponieść w związku z zawartą umową pożyczki (§3 umowy pożyczki). Pożyczkodawca nie określił w umowie, z czego wynika wysokość kwoty prowizji.

Pożyczkodawca w §8 umowy zastrzegł, że w przypadku opóźniania się klienta ze splątą kwoty równej co najmniej dwóm pełnym ratom pożyczki, ma prawo wezwać klienta do zapłacenia zaległych rat lub ich części w terminie 7 dni od doręczenia wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy, a w przypadku braku zapłaty może wypowiedzieć umowę w terminie 14 dni od doręczenia wypowiedzenia.

(bezsporne, nadto dowody: umowa po pożyczki gotówkowej- k. 6-8v, harmonogram- k. 10, formularz informacyjny dotyczący kredytu gotówkowego k. 12-14v, dowód wypłaty kwoty 4.000 zł na rzecz pozwanej k. 20)

W dniu 10 maja 2019 r. pierwotny wierzyciel (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. zawarł z powodem (...) S.A. z siedzibą w W. umowę cesji - Porozumienie nr 6 do Umowy (...) z dnia 13.11.2018 r., której przedmiotem była m.in. wierzytelność z tytułu umowy pożyczki gotówkowej nr (...) przysługująca pierwotnemu wierzycielowi wobec pozwanej M. J.. Pozwana M. J. została o tym fakcie listownie zawiadomiona.

(dowód: Porozumienie nr 6 wraz z wykazem wierzytelności k. 15-17v, Umowa ramowa cyklicznego przelewu wierzytelności z dn. 13.11.2018 r. z załącznikami k.46-63, dowód nadania k. 6465)

Z uwagi na fakt, że pozwana nie splącała regularnie rat pożyczki, pismem z dnia 03 marca 2019 r. pierwotny wierzyciel wypowiedział pozwaną umowę pożyczki. Następnie pismem z dnia 23.04.2021 r. powód wystosował do pozwanej M. J. przedsądowe wezwanie do zapłaty, wzywając w/w do uregulowania zadłużenia w wysokości 2.738,41 zł.

(dowód: wypowiedzenie umowy - k. 19, przedsądowe wezwanie do zapłaty- k. 18)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dokumentów, złożonych do akt sprawy przez stronę powodową, które należało uznać za wiarygodne. Prawdziwość i autentyczność treści przedłożonych dokumentów nie budziły wątpliwości Sądu ani żadnej ze stron.

Należy podkreślić, że wedle wynikającej z art. 6 k.c. reguły rozłożenia ciężaru dowodu - obowiązkiem powoda w sprawie o splątą pożyczki jest jedynie udowodnienie okoliczności tworzących prawo, czyli tego, że między nim a pozwanym doszło do zawarcia umowy. Pozwanego zaś obciąża dowód wykazania okoliczności niweczających prawo powoda, a więc m.in. tego, że pożyczkę zwrócił (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 1999 r., sygn. II

CKN 390/98). Innymi słowy zadaniem pożyczkodawcy jest wykazanie jedynie istnienia stosunku prawnego, z którego wynika, iż druga strona tego stosunku zobligowana jest do zapłaty na jego rzecz określonego świadczenia. Wykazując ten fakt pożyczkodawca przerzuca ciężar dowodu na drugą stronę i to ona powinna udowodnić, że mimo istnienia umowy dane świadczenie zostało już spełnione. Na gruncie niniejszego postępowania fakt zawarcia umowy pożyczki przez pierwotnego wierzyciela z pozwaną oraz fakt dokonania umowy przelewu wierzytelności z dnia 10.05.2019 r. przez pierwotnego wierzyciela na rzecz powoda został wykazany w sposób wiarygodny w/w umowami, a co za tym idzie – prawo powoda do dochodzenia należności z tytułu wierzytelności zostało udowodnione.

Odnosząc się do umowy cesji - zgodnie z art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Przelew wierzytelności jest umową, na podstawie której dotychczasowy wierzyciel przenosi wierzytelność ze swojego majątku do majątku osoby trzeciej. Przedmiotem cesji mogą być przede wszystkim wierzytelności, rozumiane jako prawa podmiotowe przysługujące wierzycielowi do żądania od dłużnika spełnienia świadczenia (w tym zarówno całe wierzytelności, jak i ich części) – zob. szerzej J. M., komentarz do art. 509 [w:] K. P. (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, T. 2, W. 2013.

W tej sytuacji samo podniesienie w sprzeciwie zarzutu „braku legitymacji czynnej” bez podparcia tego zarzutu jakimkolwiek dowodem czy bliższym uzasadnieniem w ocenie Sądu jest wyłącznie gołosłownym stwierdzeniem.

Przechodząc dalej - przepis art. 720 § 1 k.c. stanowi, że przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Umowa pożyczki zobowiązuje zatem pożyczkodawcę do przeniesienia własności przedmiotu pożyczki na pożyczkobiorcę. Samo wydanie przedmiotu pożyczki może nastąpić w dowolny sposób, byle pożyczkobiorca miał możliwość swobodnego dysponowania czy to pieniędzmi, czy rzeczami będącymi przedmiotem umowy. Odwrotność opisywanej sytuacji występuje przy zwrocie pożyczki. Pożyczkobiorca po upływie określonego terminu jest zobowiązany zwrócić pożyczkodawcy otrzymane pieniądze/rzeczy, przy czym nie muszą to być te same pieniądze i te same rzeczy, o ile są zwracane w tej samej ilości i jakości. W braku odmiennego zastrzeżenia w odniesieniu do tych umów pożyczki, których przedmiotem są pieniądze, należy postępować stosownie do wymagań określonych zasadą nominalizmu (zob. szerz. Z. Gwałik, Komentarz do artykułu 720 Kodeksu cywilnego [w:] A. Kidyba, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część szczególna, LEX 2010).

Regułą, jaka obowiązuje w dziedzinie prawa kontraktowego, jest zasada pacta sunt servanda. Prawidłowe zachowanie się dłużnika w wykonaniu zobowiązania polega na zadośćuczynieniu oczekiwaniom wierzyciela, którego uzasadnieniem jest istniejące między stronami zobowiązanie. Jeżeli dłużnik uchybia swoim obowiązkom, nie spełniając świadczenia lub spełniając je w sposób nienależyty, to wierzyciel może podjąć kroki zmierzające do przymusowej realizacji świadczenia (Z. Gawlik, Komentarz do art. 471 Kodeksu cywilnego [w:] A. Kidyba (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część ogólna, LEX 2010).

Art. 481 § 1 kc przewiduje natomiast, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Dokumenty złożone do akt sprawy potwierdzają, że pożyczkodawca skutecznie wezwał pozwaną do spłaty zadłużenia, pod rygorem wypowiedzenia umowy pożyczki. Pozwana w określonym terminie nie uregulowała swojego zadłużenia. W tym stanie rzeczy powód w sposób prawidłowy dokonali wypowiedzenia umowy pożyczki.

W oparciu o przedstawiony w sprawie materiał dowodowy, stwierdzić trzeba, że pozwana nie dokonała spłaty całości zobowiązania, lecz jedynie jego części (bezsporne). Według wyliczeń powoda do zapłaty pozostała kwota 2.756,44 zł wraz z należnościami ubocznymi – co wynika wprost z Wykazu wierzytelności do Porozumienia nr 6 (k. 17v). Jak już wskazano powyżej, dyspozycja art. 6 k.c. obciąża powoda jedynie obowiązkiem udowodnienia okoliczności tworzących

prawo. To strona pozwana musi natomiast wykazać, że dane świadczenie zostało już spełnione. W niniejszej sprawie pozwana nie przedłożyła jakichkolwiek dowodów na spłatę pozostałej części zaciągniętego zobowiązania i okoliczności tej nie wykazała.

Niemniej jednak, niezależnie od powyższego, Sąd musiał wziąć pod uwagę podniesiony przez pozwaną zarzut zastosowania w umowie klauzul niedozwolonych. Zgodnie z art. 3851 § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Ustawodawca wskazuje w § 3 i 4 art. 385(1) k.c., że nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, w szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta, a ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na nie powołuje. Sąd jest uprawniony, w ramach incydentalnej kontroli ogólnych warunków umowy, do stwierdzenia, czy dany zapis umowny stanowi niedozwolone postanowienie umowne. Stanowisko to potwierdza orzeczenie z dnia 13.09.2018 r. Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, wydane pod sygnaturą C 176-17 (dotyczące sprawy z udziałem powoda), gdzie w uzasadnieniu szeroko omówiono, w jakim zakresie sąd krajowy państwa członkowskiego Unii może badać stosunek umowny dotyczący umowy zawartej z konsumentem.

Komentowany przepis reguluje materię niedozwolonych postanowień umownych (zwanych w literaturze także m.in. klauzulami abuzywnymi, postanowieniami nieuczciwymi, postanowieniami niegodziwymi) – w tym skutki wprowadzenia ich do umowy z udziałem konsumentów. Chroni on zatem konsumenta jako słabszego uczestnika obrotu w relacjach z przedsiębiorcą - profesjonalistą w danej dziedzinie. Dodać tu też trzeba, iż zwrot "postanowienia umowy", zawarty w art. 385 (1) § 1 kc, użyty został w znaczeniu potocznym, a zatem obejmuje zarówno postanowienia objęte porozumieniem stron danej czynności prawnej, jak i postanowienia wzorców umownych, które nie są postanowieniami umowy w ścisłym znaczeniu, ale kształtują także treść nawiązywanego stosunku prawnego. Za niedozwolone może zatem zostać uznane wyłącznie postanowienie wzorca umownego, które nie jest postanowieniem uzgodnionym indywidualnie z konsumentem, nie jest postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron, a które kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Przez działanie wbrew dobrym obyczajom - przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego - rozumie się w judykaturze wprowadzanie do umowy klauzul, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku; rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza zaś nieusprawiedliwioną dysproporcję - na niekorzyść konsumenta - praw i obowiązków stron, wynikających z umowy. (por. wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu II Wydziału Cywilnego Odwoławczego z dnia 28 listopada 2014 r., sygn. akt II Ca 1642/14).

Dobre obyczaje uzupełniają system prawa pisanego służąc ochronie akceptowanych społecznie wartości w sposób wyraźnie przez przepisy nieprzewidziany. Postanowienia umowy rażąco naruszają interes konsumenta, jeżeli poważnie i znacząco odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron. Mogą być przy tym sprzeczne z dobrymi obyczajami, jeśli kontrahent konsumenta wykorzystuje niewiedzę konsumenta czy jego brak doświadczenia, a jego działanie potocznie mogłoby być określonej jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania. Abuzywność poszczególnych postanowień umownych podlega badaniu z urzędu na tle konkretnego stanu faktycznego danej sprawy i Sąd winien był ocenić pod tym kątem przedłożoną przez powoda umowę oraz warunki towarzyszącej jej zawarciu. (por. wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 23 lipca 2019 r., sygn. akt III Ca 435/19).

Przechodząc do oceny umowy będącej przedmiotem niniejszej sprawy, Sąd stwierdził, że znajdują się w niej klauzula niedozwolona w zakresie wysokości naliczonej prowizji określonej na kwotę 2.779,20 zł. W ocenie Sądu zapis ten naruszył rażąco dobre obyczaje i interes konsumenta, gdyż obciążył pozwaną obowiązkiem uiszczenia prowizji w niemal 70% wysokości kwoty, która została jej wypłacona. Powód nie wykazał przy tym, że te postanowienia przedmiotowej umowy pożyczki zostały uzgodnione indywidualnie z pozwaną, a sama treść umowy i jej zewnętrzny wygląd wskazują na to, że została zawarta na wzorcu umownym. Stwierdzić należy, że pozwana nie miała wpływu

na treść tych postanowień i ich obecność w przedmiotowej umowie. Wysokość zastrzeżonej w treści umowy prowizji stanowi blisko 70% kwoty przyznanej pozwanej pożyczki, co w ocenie Sądu jednoznacznie wskazuje na niewspółmierność wzajemnych zobowiązań stron i sprzeczność z treścią art. 3851 § 1 k.c. i w ocenie Sądu stanowić też może próbę powoda obejścia przepisów prawa dotyczących wynagrodzenia za udzielenie pożyczki poprzez ukrycie tego wynagrodzenia w wysokiej prowizji. Powód nie wykazał, by uzgodnił z pozwaną ww. warunki umowy w sposób indywidualny. W ocenie Sądu powód wykorzystał fakt nadrzędności udzielającego pożyczki w stosunku do osoby fizycznej/konsumenta. Wskazana prowizja, biorąc pod uwagę jej wysokość równą wysokości zaciągniętego zobowiązania, nie posiada swojego ekonomicznego uzasadnienia i stanowi ukryty dochód pożyczkodawcy. Do tego w umowie pożyczki gotówkowej nie wskazano w żaden sposób, co konkretnie składa się na kwotę prowizji, w szczególności jakie koszty czy czynności pierwotny wierzyciel musiał ponieść, które uzasadniałyby ukształtowanie prowizji na takim poziomie. Dlatego też Sąd uznał zapisy umowne przewidujące naliczanie tej opłaty za niedozwolone klauzule umowne i w tej części powództwo oddalił. Co do pozostałej kwoty – brak było podstaw do jej zasądzenia, ponieważ powód nie wykazał w dostateczny sposób, co się składa na tę kwotę – wszelkie należności uboczne liczone były od wartości pożyczki zawierającej w sobie niedozwoloną prowizję. Powód wystarczająco nie uzasadnił w tej kwestii swojego roszczenia.

Podsumowując – wszystkie okoliczności sprawy nie dały podstaw do uwzględnienia roszczenia powoda, toteż powództwo podlegało oddaleniu w całości na podstawie art. 385(1) § 1 k.c. w zw. z art. 720 k.c. i w zw. z art. 481 § 1 k.c.